

การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล*
STUDENT CARE SYSTEM OF BAN KHLONG KHUT SCHOOL UNDER
THE SATUN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

เทียนชัย พิสิฐธาดา

Tianchai Pisittada

โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล

Ban khlong khut School, The Satun Primary Educational Service Area Office, Thailand

E-mail: t.pisittada@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้าน บริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองขุด โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รองผู้อำนวยการ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 780 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้การวิจัย คือ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านบริบท โดยรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.18) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ การบริหารจัดการ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.23) 3) ด้านกระบวนการ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.22) ด้านผลผลิต พบว่า 1) โรงเรียนได้รับการประเมินและคัดเลือกสถานศึกษาดีเด่นเพื่อรับรางวัล ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ผลการคัดกรองนักเรียน พบว่า กลุ่มปกติ 501 คน กลุ่มเสี่ยง 94 คน กลุ่มมีปัญหา 1 คน 3) ผลการจัดกิจกรรมดูแลความปลอดภัยนักเรียน พบว่า เกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน 10 ครั้ง 4) นักเรียนที่มีปัญหาด้านภาวะทุพโภชนาการ 10 คน และได้ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักและมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพที่เหมาะสม 5) นักเรียนได้รับทุนการศึกษา 109 ทุน 6) นักเรียนศึกษาต่อและไม่มีนักเรียนที่ออกกลางคัน 7) นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับดีมากและดี คิดเป็นร้อยละ 79.99 และ 16.48 8) นักเรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตในระดับดีมากและดี คิดเป็นร้อยละ 91.85 และ 8.16 และ 9) ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.10)

* Received 18 September 2022; Revised 26 September 2022; Accepted 28 September 2022

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, รูปแบบการประเมินแบบชิปโมเดล, ประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research article were to evaluate the context, input, process, and products of student care system of Ban khlong khut School by quantitative research. Data was collected from 780 participants in 2563BE by questionnaires, all of whom were purposively selected. Research data was analyzed by using the descriptive statistics: mean and standard deviation. The results showed that: 1) The results of the context evaluation in overall were at the highest level ($\bar{X} = 4.98$, S.D. = 0.18), 2) The results of the input evaluation – personal, budgets, media and resources learning and administrative, in overall, were at the highest level ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.23). 3) The results of the process evaluation were at the highest level ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.22). 4) The results of the product evaluation are as follows: 1) The school had been assessed and selected for the best schools for getting the student care system award. 2) Students classification results showed there were 501 normal students' group, 94 risk students' group and 1 problem student group. 3) Student's safety activities results showed that there had 10 accidents in school. 4) Health promotion activities results showed there had 10 students who had malnutrition problems and there are encouraged to be ware and have health care behaviors correctly. 5) 109 Students received scholarships. 6) All students continued their studies and no dropout students. 7) Students have desirable attributes at 79.99 % of very good level and 16.48 of good level. 8) Students have life skills at 91.85 of very good and 8.16 of good level. And 9) the stakeholder's satisfaction toward the project in the overall was at the highest level ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.10)

Keywords: Project Evaluation, Student Care System, CIPP model, Primary school.

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการและจุดเน้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีเป้าหมายให้ศูนย์ เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (ฉก.ชน.สพฐ.) ดำเนินการขับเคลื่อนโดยคำนึงถึงสิทธิของนักเรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม

พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) และจากการประมวลสถิติของ สถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า เด็กและเยาวชนทั้งที่เป็น นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอื่น ๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อย่างเช่น การตกเป็นทาสของ เกมคอมพิวเตอร์จนถึงขั้นหมกมุ่น การเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม พฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา และข้อขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ รวมถึงความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อ และให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าการมีคุณธรรม มีน้ำใจ ซึ่งสาเหตุเนื่องมาจากปัจจัยเสี่ยงจาก สภาพครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคม เพื่อน บุคลิกภาพหรือตัวนักเรียน และจากการสำรวจข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2557 พบว่า มีนักเรียนไม่น้อยกว่า 30,000 คน ที่มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิต มีภาวะซึมเศร้า เครียด และเป็นโรคอารมณ์ 2 ขั้ว (ไบโโพลาร์ ดิสออเดอร์) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

ด้วยสภาพและปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนดังกล่าวข้างต้น ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน จึงเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของกรมสุขภาพจิตและกรมสามัญศึกษา ในอดีต และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้กลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) มีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน คือ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่ต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล (กรมสามัญศึกษา, 2544) ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้ง ด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็นและความสำเร็จของงานต้อง อาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิดร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น บุคลากรโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครองหรือชุมชน และมีกระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผน ขั้นตอนชัดเจนในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่าง เต็มศักยภาพ บนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมแก้ไขปัญหาจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

โรงเรียนบ้านคลองขุด ได้ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ จากการดำเนินการติดตามกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถช่วยเหลือ นักเรียนในการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเรียน ความปลอดภัยในสังคม ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาทางเพศ สิทธิเด็กและอื่น ๆ ได้ดี และจากรายงานการประเมินคุณภาพภายใน

ในสถานศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาโครงการ คือ ควรพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีสูงกว่าเป้าหมายเดิมที่กำหนด โรงเรียนจึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์และค่านิยมที่ดี โดยการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การสร้างเสริมนิสัยที่ดีงามด้านความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การออม รู้ค่าและประหยัดพลังงาน การรักษาสุขภาพและป้องกันสิ่งเสพติด การป้องกันการทุจริต เป็นต้น (โรงเรียนบ้านคลองขุด, 2562)

จากข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และเกิดการพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง จึงมีความสนใจที่จะประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเลือกใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป โมเดล (CIPP Model) ของ Sibley, E. et. al. เป็นการประเมินกระบวนการเชิงระบบ มีการประเมินตั้งแต่ระยะก่อนดำเนินโครงการ ระหว่างการดำเนินโครงการ และหลังการดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้ว โดยมีจุดเน้นสำคัญ คือ การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ บ่งชี้ความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของโครงการ เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง (Sibley, E. et. al., 2017) เลือกทางเลือกที่เหมาะสม (สมคิด พรหมจ้อย, 2563) ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองขุดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบประเมิน (Evaluation research) ซึ่งมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.1 ขอบเขตเนื้อหา การประเมินโครงการนี้ได้ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP model ของ Stufflebeam (Sibley, E. et. al., 2017) ซึ่งประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท (Context evaluation) เป็นการประเมินระยะก่อนดำเนินงานโครงการ โดยประเมินความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น และความสอดคล้องของหลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรมของโครงการ

2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) เป็นการประเมินระยะก่อนการดำเนินโครงการ โดยประเมินความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ และด้านการบริหารจัดการ

3) ด้านกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการประเมินระหว่างการทำโครงการ โดยการประเมินการปฏิบัติงานตามกระบวนการ PDCA

4) ด้านผลผลิต (Product evaluation) เป็นการประเมินความคิดเห็นต่อผลสำเร็จของโครงการที่เกิดขึ้นจริงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ได้แก่ ผลการประเมินและคัดเลือกสถานศึกษาดีเด่นเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ขอบเขตระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการปีการศึกษา 2563

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รองอำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ครู จำนวน 36 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน ผู้ปกครองจำนวน 234 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 496 คน รวมจำนวน 780 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมดำเนินงานโครงการทั้งหมด ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมิน จำนวน 6 ฉบับ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งมีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกฉบับ จากนั้นนำไปหาค่าอำนาจจำแนกและค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับก่อนนำไปใช้ โดยค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบประเมินด้านบริบท เท่ากับ 0.94 แบบประเมินด้านปัจจัยนำเข้า เท่ากับ 0.96 แบบประเมินด้านกระบวนการ เท่ากับ 0.99 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนและครู เท่ากับ 0.98 แบบประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน เท่ากับ 0.98 และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน เท่ากับ 0.95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดเตรียมแบบประเมินให้ครบตามจำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประชุมชี้แจงจุดมุ่งหมายและขอความร่วมมือในการทำแบบประเมิน ดำเนินการแจกแบบประเมินให้แก่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลครบทุกคน และเก็บรวบรวมข้อมูลกลับด้วยตนเอง ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินโครงการทั้งหมดที่ได้รับมาทั้งหมด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากครูผู้รับผิดชอบกิจกรรม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล โดยรวมผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ซึ่งปรากฏผลการวิจัยแต่ละด้าน ปรากฏผลดังตารางที่ 1 - 5 ดังนี้

1. ด้านบริบทของโครงการ ปรากฏผลการวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินโครงการด้านบริบท โดยรวม

รายการ	n = 50		ระดับ	การผ่านเกณฑ์ประเมิน $\bar{X} \geq 3.51$
	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น	4.91	0.04	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	4.94	0.04	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านความสอดคล้องของหลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรมของโครงการ	4.95	0.03	มากที่สุด	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.94	0.18	มากที่สุด	ผ่าน

จากตารางที่ 1 พบว่า ด้านบริบทของโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.18) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองขุดโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล โดยรวม

รายการประเมิน	n = 50		ระดับความเหมาะสม	การผ่านเกณฑ์ประเมิน > 3.51
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านบุคลากร	4.84	0.24	มากที่สุด	ผ่าน
2. ด้านงบประมาณ	4.89	0.23	มากที่สุด	ผ่าน
3. ด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้	4.87	0.31	มากที่สุด	ผ่าน
4. ด้านการบริหารจัดการ	4.93	0.20	มากที่สุด	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.87	0.23	มากที่สุด	ผ่าน

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.23) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ด้านกระบวนการของโครงการ ปรากฏผลดังนี้

3.1 ด้านกระบวนการของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองขุดโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล โดยรวม

รายการประเมิน	n = 37		การผ่าน	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติการ เกณฑ์ประเมิน > 3.51	
ด้านการวางแผน (Plan)	4.90	0.22	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านการดำเนินงาน (Do)	4.88	0.24	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านการติดตามและประเมินผล (Check)	4.90	0.19	มากที่สุด	ผ่าน
ด้านการปรับปรุงและพัฒนาโครงการ (Act)	4.86	0.25	มากที่สุด	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.88	0.22	มากที่สุด	ผ่าน

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินตามกระบวนการ PDCA โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.22) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานรายกิจกรรม ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานรายกิจกรรม

รายการ	n = 37		ระดับ การปฏิบัติ	การผ่าน เกณฑ์ประเมิน $\bar{X} \geq 3.51$
	$\bar{X}$	S.D.		
1. กิจกรรมคัดกรองนักเรียนและเยี่ยมบ้านนักเรียน	4.89	0.22	มากที่สุด	ผ่าน
2. กิจกรรมการดูแลความปลอดภัยนักเรียน	4.87	0.22	มากที่สุด	ผ่าน
3. กิจกรรมการดูแลส่งเสริมสุขภาพนักเรียน	4.87	0.30	มากที่สุด	ผ่าน
4. กิจกรรมการดูแลและคัดเลือกทุน	4.79	0.41	มากที่สุด	ผ่าน
5. กิจกรรมแนะแนวการศึกษา	4.91	0.19	มากที่สุด	ผ่าน
6. กิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนผ่าน คุณลักษณะ 8 ประการอย่างเต็ม	4.91	0.25	มากที่สุด	ผ่าน
7. กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย	4.90	0.23	มากที่สุด	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.88	0.24	มากที่สุด	ผ่าน

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานรายกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.24) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยทุกกิจกรรมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ด้านผลผลิตของโครงการ ปรากฏผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล โดยรวม

รายการ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	การผ่านเกณฑ์ประเมิน $\bar{X} \geq 3.51$
1. ผู้บริหารโรงเรียนและครู	37	4.84	0.29	มากที่สุด	ผ่าน
2. คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน	247	4.65	0.46	มากที่สุด	ผ่าน
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3	496	4.79	0.37	มากที่สุด	ผ่าน
เฉลี่ย	780	4.76	0.10	มากที่สุด	ผ่าน

จากตารางที่ 5 พบว่า ด้านผลผลิตของโครงการ ได้ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ดังนี้

4.1 ผลการประเมินและคัดเลือกสถานศึกษาดีเด่นเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า 1) โรงเรียนบ้านคลองขุด ได้รับรางวัล เหรียญทองระดับภูมิภาค การคัดเลือกสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่เพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2564 2) รางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2564 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประเทศสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับทอง อันดับที่ 1 3) โล่รางวัลระดับทอง การดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2563 ประเภทสถานศึกษาขนาดใหญ่

4.2 ผลการคัดกรองนักเรียน ปีการศึกษา 2563 พบว่า นักเรียนกลุ่มปกติ จำนวน 501 คน คิดเป็นร้อยละ 84.06 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 15.77 โดยแบ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงด้านการเรียน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 3.36 ด้านสุขภาพ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 3.52 ด้านเศรษฐกิจ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 8.89 และนักเรียนกลุ่มมีปัญหา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.17

4.3 ผลการจัดกิจกรรมการดูแลความปลอดภัยนักเรียน พบว่า การเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียนมีจำนวนลดลง โดยปีการศึกษา 2563 จำนวน 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.68 และปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.34

4.4 ผลการจัดกิจกรรมการดูแลส่งเสริมสุขภาพนักเรียน พบว่า นักเรียนนักเรียนที่มีปัญหาด้านภาวะทุพโภชนาการมีจำนวนลดลง โดยปีการศึกษา 2563 มีจำนวน

นักเรียนที่มีปัญหาด้านภาวะทุพโภชนาการ จำนวน 10 คน และปีการศึกษา 2564 มีจำนวน 2 คน โดยนักเรียนได้รับการสร้างความตระหนักและมีสุขนิสัยที่ดีในการบริโภคอาหาร ส่งเสริมให้มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพที่เหมาะสม รับประทานอาหารครบมื้อ มีคุณค่าทางสารอาหารปลอดภัยถูกต้องตามหลักโภชนาการทุกคน และเสริมสร้างทักษะการออกกำลังกายที่ถูกวิธีส่งผลให้นักเรียนมีน้ำหนักส่วนสูงที่สมส่วนตามเกณฑ์มาตรฐาน

4.5 ผลการจัดกิจกรรมการดูแลและคัดเลือกทุน พบว่า นักเรียนได้รับทุนการศึกษา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 109 ทุน โดยแบ่งเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานเอกชน จำนวน 10 ทุน ทุนภูมิทายาท จำนวน 26 ทุน และทุนนักเรียนยากจนพิเศษ จำนวน 73 ทุน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 87 ทุน โดยแบ่งเป็นทุนการศึกษาจากหน่วยงานเอกชน จำนวน 10 ทุน ทุนภูมิทายาท จำนวน 15 ทุน และทุนนักเรียนยากจนพิเศษ จำนวน 62 ทุน

4.6 ผลการจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษา พบว่า จำนวนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ศึกษาต่อปีการศึกษา 2563 จำนวน 65 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 62 คน และไม่มีนักเรียนที่ออกกลางคัน และจำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาต่อปีการศึกษา 2563 จำนวน 41 คน และปีการศึกษา 2564 จำนวน 32 คน และไม่มีนักเรียนที่ออกกลางคัน

4.7 ผลการจัดกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนผ่านคุณลักษณะ 8 ประการ อย่างดีเยี่ยม พบว่า โดยรวมปีการศึกษา 2563 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับดี คิดเป็นร้อยละ 16.48 และระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 79.99 ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ และปีการศึกษา 2564 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับดี คิดเป็นร้อยละ 16.94 และระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 83.83 ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

4.8 ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย พบว่า ปีการศึกษา 2563 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านคลองขุด จำนวน 496 คน มีพฤติกรรมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 8.16 และระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 91.85 ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ และปีการศึกษา 2564 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 495 คน มีพฤติกรรมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 7.23 และระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 92.77 ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

4.9 ความพึงพอใจต่อโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.10) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

จากผลการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสตูล มีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบท โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า ทุกรายการมีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นที่มีระดับความสอดคล้องสูงสุด คือ โครงการมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง ถูกวิธี ทันเวลา และได้รับการพัฒนาตรงตามศักยภาพ ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนบ้านคลองขุดได้กำหนดนโยบายการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิต และการคุ้มครองนักเรียนอย่างปลอดภัย และจัดทำมาตรฐานการจัดดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ และใช้กระบวนการ PDCA มีเป้าหมายดังนี้คือ นักเรียนทุกคนได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะชีวิตและได้รับความคุ้มครองด้านสวัสดิภาพอย่างรอบด้าน ได้รับการดูแลความปลอดภัยทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการอย่างดีเยี่ยม และมีความสามารถในการใช้ชีวิต รวมทั้งสร้างสัมพันธ์ภาพความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจอันดีระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง และส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียนด้วยกันและหน่วยงานอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการประเมินด้านบริบทของโครงการที่ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของผู้บริหารในการปรับปรุง กำหนดทิศทางการประเมิน เพื่อจะได้สอดคล้องกับนโยบายการตัดสินใจในการบริหารของระบบ (สำราญ มีแจ้ง, 2558) สอดคล้องกับ มนตรา พิกมมงคล ที่ได้ประเมินผลโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ด้านสภาวะแวดล้อม โดยรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ด้านความสอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด และด้านความต้องการจำเป็น (มนตรา พิกมมงคล, 2563)

2. ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ และด้านบุคลากร ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนบ้านคลองขุดได้สำรวจความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ รวมทั้งการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เพื่อขอความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนา และ

ป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้เรียนร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) ทำให้การดำเนินงานโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการประเมิน ด้านปัจจัยนำเข้าที่เป็นการประเมินความเหมาะสมด้านความสามารถของหน่วยงาน และการ ได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จะช่วยให้โครงการดำเนินงานไปได้ เช่น เวลา เงินทุน อาคาร สถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ (สำราญ มีแจ้ง, 2558) สอดคล้องกับ สถิตย์ วิวาสุข ที่ศึกษาพบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น โครงการมีความเหมาะสมด้านภาคีเครือข่าย ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด (สถิตย์ วิวาสุข, 2563)

3. ด้านกระบวนการ โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผ่านเกณฑ์การ ประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณากระบวนการแต่ละด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ ในระดับมากที่สุด โดยมีการทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผล และให้ข้อมูลย้อนกลับที่นำไปใช้ปรับปรุงงานต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ทั้งนี้จากการลงพื้นที่ของครูในการเยี่ยมบ้านนักเรียน การติดตาม นักเรียนที่มีปัญหาการเรียน ปัญหาการขาดเรียนบ่อย การพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้รับทราบปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาสำหรับการดูแล นักเรียนอย่างทั่วถึง การคัดกรองนักเรียนทำให้ได้สารสนเทศสู่การวางแผนส่งเสริมพัฒนาหรือ แก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการดูแลความปลอดภัย นักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับความคุ้มครองด้านสวัสดิภาพอย่างรอบด้าน ในปีการศึกษา 2563- 2564 นักเรียนมีอัตราการเกิดอุบัติเหตุลดลง และกิจกรรมการดูแลและคัดเลือกทุน ได้ดำเนินงานจัดหาทุนจากหน่วยงานเอกชนภายนอก และพิจารณาให้ทุนนักเรียนตามความ เหมาะสมและจำเป็น ทำให้นักเรียนที่มีความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ เช่น นักเรียนที่ครอบครัวยากจน ขาดทุนทรัพย์และโอกาสทางการศึกษา ได้รับดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริม และพัฒนานักเรียน มีการจัดกิจกรรมการดูแลส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ทำให้นักเรียนที่มีปัญหา ด้านภาวะทุพโภชนาการได้รับการส่งเสริมให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีพฤติกรรมการดูแล สุขภาพที่เหมาะสม รับประทานอาหารที่มีประโยชน์เสริมสร้างทักษะการออกกำลังกายที่ถูกวิธี ส่งผลให้นักเรียนมีน้ำหนักส่วนสูงที่สมส่วนตามเกณฑ์มาตรฐาน กิจกรรมแนะแนวการศึกษา ได้ส่งเสริมให้ครูประจำชั้นจัดกิจกรรมแนะแนวครอบคลุม 4 กลุ่มกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมรู้จัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น กิจกรรมการแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศ กิจกรรม การตัดสินใจและแก้ปัญหา กิจกรรมการปรับตัวและการดำรงชีวิตในสังคม จัดกิจกรรม โฮมรูมทุกวัน จัดห้องแนะแนวประจำโรงเรียน เพื่อให้แนะแนวช่วยเหลือผู้เรียนด้านการเรียน การใช้ชีวิต แนะแนวเพื่อการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การจัดกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนผ่านคุณลักษณะ 8 ประการอย่างดีเยี่ยม ได้แก่ จัดกิจกรรมกลุ่มสี่ กิจกรรมวินัยนักเรียน จัดกิจกรรมวิถีพุทธ จัดกิจกรรมวิถีมุสลิม จัด

กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม ผ่านกระบวนการของความเป็นพหุวัฒนธรรมโดยเชิญพระครูและอริห์มา มาเป็นวิทยากรอบรม ภาคเรียนละ 1 ครั้ง ทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เฉลี่ยระดับชั้นเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม และการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย ได้ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพให้กับนักเรียนในช่วงโม่งลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และช่วงโม่งชมรม ได้แก่ การตัดผมและเสริมสวย การปลูกเมล่อน การเพาะเห็ด การเลี้ยงไส้เดือน สหกรณ์ร้านค้า และได้เชิญวิทยากรจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดสตูลให้ความรู้ด้านทักษะอาชีพ เจ้าหน้าที่จากสาธารณสุขจังหวัดสตูลให้ความรู้เรื่อง รู้เท่าทันภัยยาเสพติด และเพศวิถีศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีทักษะชีวิต รู้ทันภัยสังคม และเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรเมืองสตูลให้ความรู้เรื่องการขับขี่ปลอดภัยและวินัยจราจร เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้กฎหมายการจราจร และการขับขี่ที่ปลอดภัย แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้มีการนิเทศติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และได้จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานเพื่อนำสารสนเทศที่ได้ไปแก้ไขปรับปรุงการพัฒนา กิจกรรมและโครงการต่อไป เป็นไปตามแนวคิดของ Sibley, E. et. al. ที่ได้อธิบายว่า การประเมินกระบวนการเป็นแนวทางในการตัดสินใจปฏิบัติงานโครงการ กำกับ และปรับกิจกรรมของโครงการให้มีประสิทธิภาพโดยการติดตามความก้าวหน้า ตรวจสอบปรับปรุงแบบแผนของโครงการและวิธีการเพื่อควบคุมกระบวนการให้มีประสิทธิภาพ (Sibley, E. et. al., 2017) สอดคล้องกับผลการประเมินของ โชคดี อีววังโส ที่ได้ประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนมัธยมเทศบาลวัดท่าแพ เทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านกระบวนการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยช่วงเวลาดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรมการดำเนินงานมีครูที่ปรึกษาให้เวลากับนักเรียนเพื่อปรึกษาปัญหาต่าง ๆ และรายงานผลการดำเนินงานโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด (โชคดี อีววังโส, 2559)

4. จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ โดยรวมผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ดังนี้

4.1 การดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้โรงเรียนได้รับการประเมินและคัดเลือกสถานศึกษาดีเด่นเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งผลสำเร็จของโครงการ ทำให้โรงเรียนบ้านคลองขุด ได้รับรางวัล เหรียญทองระดับภูมิภาค การคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2564 และได้รับโล่รางวัลระดับทอง การดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2563 ประเภทสถานศึกษาขนาดใหญ่ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้กำหนดนโยบายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิต และการคุ้มครองนักเรียน และกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของสถานศึกษา ร่วมกันคัดกรองนักเรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศ มีวิธีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับกิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรมของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สร้างการมีส่วนร่วมของภาคี

เครือข่ายในการส่งเสริม สนับสนุนป้องกันช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนอย่างต่อเนื่อง นิเทศติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จึงทำให้โรงเรียนได้รับรางวัลเหรียญทองระดับภูมิภาค และโลรางวัลระดับทอง ซึ่งเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จจากการดำเนินงานโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านคลองขุด

4.2 จากการทำนงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1) ผลการจัดกิจกรรมการคัดกรองนักเรียนและการเยี่ยมบ้านนักเรียน ทำให้ได้สารสนเทศนักเรียนเป็นรายบุคคล อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง จำนวน 15 สัปดาห์ สรุปรายงานผลการออกเยี่ยมบ้านต่อฝ่ายบริหาร ทำให้สารสนเทศระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ข้อมูลปัญหาของนักเรียน และแนวทางการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม 2) ผลการจัดกิจกรรมการดูแลความปลอดภัยนักเรียน ทำให้การเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียนมีจำนวนลดลง ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้ดูแลความปลอดภัยนักเรียน ด้วยการแต่งตั้งเวรยามรักษาการณ์ตลอด 24 ชั่วโมง และแต่งตั้งครูเวรประจำวันในการดูแลนักเรียนในการมาโรงเรียนในช่วงเวลาเช้า และการส่งกลับบ้านในช่วงเวลาเย็น โรงเรียนดูแลนักเรียนด้านสุขภาพ และจัดทำประกันอุบัติเหตุนักเรียนครบ 100% เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลนักเรียนในการใช้ชีวิตนอกโรงเรียน ส่งผลให้การทำนงานด้านความปลอดภัยที่ผ่านมา นักเรียนได้รับความคุ้มครองด้านสวัสดิภาพอย่างรอบด้าน ได้รับการดูแลความปลอดภัยทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ในปีการศึกษา 2563 - 2564 นักเรียนมีอัตราการเกิดอุบัติเหตุลดลง 3) ผลการจัดกิจกรรมการดูแลส่งเสริมสุขภาพนักเรียน พบว่า นักเรียนนักเรียนที่มีปัญหาด้านภาวะทุพโภชนาการมีจำนวนลดลง โดยนักเรียนได้รับการสร้างความตระหนักและมีสุขนิสัยที่ดีในการบริโภคอาหาร ส่งเสริมให้มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพที่เหมาะสม รับประทานอาหารครบมื้อ มีคุณค่าทางสารอาหารปลอดภัยถูกต้องตามหลักโภชนาการทุกคน และเสริมสร้างทักษะการออกกำลังกายที่ถูกต้องส่งผลให้นักเรียนมีน้ำหนักส่วนสูงที่สมส่วนตามเกณฑ์มาตรฐาน 4) ผลการจัดกิจกรรมการดูแลและคัดเลือกทุน พบว่านักเรียนได้รับทุนการศึกษา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 109 ทุน จึงทำให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านเศรษฐกิจได้รับความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและจำเป็น และทำให้โรงเรียนไม่มีนักเรียนออกกลางคัน 5) ผลการจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษา พบว่า จำนวนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ศึกษาต่อทุกคนและไม่มีนักเรียนที่ออกกลางคัน โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูประจำชั้นจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมการแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศ กิจกรรมการตัดสินใจและแก้ปัญหา กิจกรรมการปรับตัวและการดำรงชีวิตในสังคม และสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการส่งต่อนักเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น ทำให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือในการรู้จักตนเอง เข้าใจผู้อื่น การใช้สารสนเทศที่เกิดประโยชน์ การปรับตัวในการดำรงชีวิตรวมทั้งการศึกษาต่อ 6) ผลการจัดกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคน

ผ่านคุณลักษณะ 8 ประการอย่างดียเยี่ยม พบว่า โดยรวมนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองขุดมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับดี และระดับดีมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนได้จัดกิจกรรมกลุ่มสี่ จัดกิจกรรมวินัยนักเรียน จัดกิจกรรมวิถีพุทธ จัดกิจกรรมวิถีมุสลิม และจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม ผ่านกระบวนการของความเป็นพุทธวัฒนธรรม ส่งผลให้ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ร้อยละ 100 อยู่ในระดับดีเยี่ยม 7) ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลาย พบว่า โดยรวมนักเรียน มีพฤติกรรมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตในระดับดี และระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 100 ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนได้ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพให้กับนักเรียนในช่วงโมฆเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และช่วงโมงชมรม ให้ผู้เรียนเข้าเรียนรู้ตามความชอบ ความถนัดของผู้เรียน จึงทำให้นักเรียน ได้รับการพัฒนาด้านทักษะอาชีพที่หลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัย เป็นไปตามแนวคิดของสำราญ มีแจ้ง ที่กล่าวว่า การประเมินผลผลิตเป็นการประเมินเพื่อมุ่งตอบคำถามว่า โครงการประสบความสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้หรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือตามที่คาดหวังหรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจากการรายงานผลที่ได้จากการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการร่วมด้วย (สำราญ มีแจ้ง, 2558) สอดคล้องกับเชิงยุทธ มูลเอก ศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนห้องสอนศึกษา ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตราย และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม สามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้ มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขนิสัยที่ดี มีเจตคติที่ดี มีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสุจริตและรู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้ (เชิงยุทธ มูลเอก, 2560) และการดูแลช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ เกิดจากการให้คำปรึกษาในด้านการเรียนการสอน การสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจของนักเรียนที่มีต่อครู (Nkechi, E. E., 2016) การใช้มาตรการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างแท้จริง และการประยุกต์ใช้เครื่องมือที่หลากหลายช่วยให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีผลสำเร็จมากขึ้น (Sibley, E. et. al., 2017)

4.3 จากผลการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนได้สำรวจสภาพปัญหา คัดกรองนักเรียน และกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม และได้สร้างการมีส่วนร่วมในพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนมาอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการร่วมประชุม วางแผนงานและพัฒนาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผนและพัฒนาโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือให้การส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน ทั้งใน

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ทุนการศึกษา และปัจจัยต่าง ๆ และเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน มีส่วนร่วมในการประสานข้อมูล ข่าวสาร กำหนดรูปแบบ ระหว่างครู ผู้ปกครอง ในการส่งเสริม แก้ไขและพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครอง รวมทั้งเครือข่ายผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการช่วยสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน เมื่อพบพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะยกย่องชมเชย แต่ถ้าเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จะแจ้งข้อมูลให้โรงเรียนทราบโดยเร็ว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดความพึงพอใจของพัฒนา พรหมณี และคนอื่น ที่สรุปว่า ความพึงพอใจเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดจากการสร้างความสัมพันธ์บางอย่างระหว่างสิ่งเร้ากับพฤติกรรมการตอบสนอง (พัฒนา พรหมณี และคนอื่น, 2563) และสอดคล้องกับวชิระ อาจเอื้อม ศึกษาพบว่า ผลการประเมินด้านความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสกลวิสุทธิ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน (วชิระ อาจเอื้อม, 2559)

องค์ความรู้ใหม่

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ได้สารสนเทศสำหรับใช้ในการตัดสินใจการปรับปรุงและพัฒนาโครงการ สรุปองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

ระยะการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ผลที่ได้รับ
ประเมินก่อนการดำเนินงาน		
1. ด้านบริบท	1. สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น 2. ความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด 3. ความสอดคล้องของหลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรมของโครงการ	1) สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น 2) ความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมี 3) ความสอดคล้องของหลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรมของโครงการ โดยรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	1. ด้านบุคลากร 2. ด้านงบประมาณ 3. ด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ 4. ด้านการบริหารจัดการ	ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ และด้านการบริหารจัดการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
ประเมินระหว่างการทำงาน		
3. ด้านกระบวนการ	1. กระบวนการบริหาร PDCA 2. การดำเนินกิจกรรม 7 กิจกรรม	1. ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหาร PDCA อยู่ในระดับมากที่สุด

ระยะการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ผลที่ได้รับ
		2. ระดับการปฏิบัติงานรายการกิจกรรมทั้ง 7 กิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด
ประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ		
4. ด้านผลผลิต	1. ผลการประเมินและคัดเลือกสถานศึกษาดีเด่นเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. ผลการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3. ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. โรงเรียนบ้านคลองขุด ได้รับ 1) รางวัลเหรียญทองระดับภูมิภาค การคัดเลือกสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่เพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2564 2) รางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2564 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประเทศสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับทอง อันดับที่ 1 และ 3) โล่รางวัลระดับทอง การดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2563 ประเภทสถานศึกษาขนาดใหญ่ 2. นักเรียนได้รับการดูแลความปลอดภัยและการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีและดีมาก และมีพฤติกรรมความสามารถในการใช้ชีวิตอยู่ในระดับดีและดีมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด 3. ผู้บริหารโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ข้อเสนอแนะที่ได้มีดังนี้ 1) ด้านบริบท โดยรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นโรงเรียนควรโครงการมีเป้าหมายเพื่อให้ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง ถูกวิธี ทันเวลา และได้รับการพัฒนาตรงตามศักยภาพ และควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาและนโยบายของโรงเรียน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นโรงเรียนควรจัดเตรียมครุมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรรวบรวม จัดหา พัฒนาสื่อและ

นวัตกรรมที่ใช้ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเพียงพอ และควรมีกระบวนการทำงานที่มุ่งเน้นให้ภาคีเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภายในและภายนอก ร่วมกันดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ด้านกระบวนการ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นโรงเรียนควรจัดประชุมคณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อวางแผนและกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดนโยบายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดกิจกรรมตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครบทั้ง 5 กิจกรรม นอกจากนี้โรงเรียนควรนิเทศติดตามโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันให้บรรลุผลในทุกสัปดาห์ และนำผลการประเมินไปพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และ 4) ด้านผลผลิต โดยรวมผลการประเมินผลเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรพัฒนานักเรียนให้มีความรับผิดชอบ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อครอบครัว และนักเรียนประพฤติปฏิบัติตามกฎกติการะเบียบ ประเพณีและวัฒนธรรมของสถานศึกษาและชุมชน และส่งเสริมให้นักเรียนสามารถดูแลช่วยเหลือตัวเองได้ตามวัย สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับหัวข้อการประเมินครั้งต่อไป โรงเรียนควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษากับประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และศึกษากลยุทธ์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
- เชิงยุทธ มุลเอก. (2560). ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนห้องสอนศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารบัณฑิตวิจัย, 6(1), 37-48.
- โชคดี อ้วนวังโส. (2559). การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมเทศบาลวัดท่าแพ เทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนมัธยมเทศบาลวัดท่าแพ.
- พัฒนา พรหมณี และคนอื่น. (2563). แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจและการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในงาน. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.), 26(1), 59-66.
- มนตรา พิกมมงคล. (2563). การประเมินผลโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(4), 81-95.

- โรงเรียนบ้านคลองขุด. (2562). รายงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562. สตูล: โรงเรียนบ้านคลองขุด.
- วชิระ อาจเอื้อม. (2559). การประเมินโครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสกลวิสุทธิ. สมุทรสงคราม : โรงเรียนสกลวิสุทธิ.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2563). เทคนิคการประเมินโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี : จตุพร ดีไซน์.
- สฤษฎ์ วิวาสุข. (2563). การประเมินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 8(8), 296-310.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2559). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำราญ มีแจ้ง. (2558). การประเมินโครงการทางการศึกษา: ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Nkechi, E.E. (2016). The Role of Guidance and Counselling in Effective Teaching and Learning in Schools. RAY: International Journal of Multidisciplinary Studies, 1(2), 36-48.
- Sibley, E. et al. (2017). The Impact of Comprehensive Student Support on Teachers: Knowledge of the Whole Child, Classroom Practice, and Teacher Support. Teaching and Teacher Education, 65(1), 145-156.